

mgr Emilia Brodziak

Praca magisterska: „**Łódź w walce o niepodległość 1914-1918**”

Praca podejmuje temat **Łodzi w walce o niepodległość w latach 1914-1918**. Założeniem pracy było przedstawienie **zagadnień militarnych, politycznych oraz społecznych dotyczących Łodzi i regionu w okresie Wielkiej Wojny** - wojny, której historia często dziś jest przysłonięta wydarzeniami II wojny światowej. W celu przedstawienia złożoności problemu badawczego, wprowadzeniem do tematu jest rozdział ukazujący **przyczyny wybuchu I wojny światowej, system sojuszy polityczno-militarnych** zawiązanych między państwami przed rozpoczęciem wojny oraz krótką charakterystykę jej **przebiegu** na kontynencie.

Kolejne rozdziały dotyczą zagadnień związanych bezpośrednio z Łodzią. Opisany został **rozwój miasta Łodzi do początku XX w.** (czyli tuż przed wybuchem wojny), a także reakcja łodzian na nadchodzące, niepokojące wiadomości dotyczące wydarzeń w Sarajewie, które to stały się oficjalnym pretekstem do rozpoczęcia I wojny światowej. Istotną częścią pracy jest rozdział w którym przedstawione zostały **ruchy wojsk rosyjskich i niemieckich w Łodzi i okolicy** wraz z ich kulminacyjnym starciem, którym stała się **Operacja Łódzka** będącą jedną z największych batalii na froncie wschodnim podczas I wojny światowej.

Założeniem pracy było przedstawienie różnych płaszczyzn w ramach których toczyła się walka o niepodległość, często utożsamiana tylko z działaniami bojowymi. Ważną częścią pracy jest zatem rozdział ukazujący **walkę łodzian mającą wymiar społeczny**, związaną z trudnymi warunkami życia codziennego mieszkańców miasta, w tym wyzwaniem organizacyjnym miasta po opuszczeniu Łodzi przez dotychczasowe władze rosyjskie, a także problemami aprowizacyjnymi czy sanitarnymi. W pracy nie zabrakło także informacji o organizacjach społecznych, które podjęły się działalności charytatywnej w celu pomocy najbardziej potrzebującym w trudnym czasie wojny.

W kolejnej części opracowania scharakteryzowany został nabierający na sile rozwój **ruchu niepodległościowego**. Zaprezentowane zostały ważniejsze **organizacje paramilitarne i wojskowe** działające wówczas na obszarze dzisiejszego województwa łódzkiego, w tym działalność **Legionów Polskich**. W następnym z rozdziałów opisany został moment ogłoszenia w Łodzi „**aktu 5 listopada**”, który wprowadzając swobodę działalności w pewnych obszarach był istotnym krokiem ku niepodległości. Między innymi w jego konsekwencji doszło do wyboru **nowych władz miejskich po 1916 r.** W pracy opisane zostały obchodzone wówczas **uroczystości patriotyczne**, które w czasie wojny nabrały wyjątkowego znaczenia. Wszystko to miało wpływ na kształtowanie się świadomości i dążeń niepodległościowych wśród mieszkańców. Wreszcie jest fragment opisujący wydarzenia związane z **załamaniami się niemieckiej władzy okupacyjnej, rozbiciem Niemców i przejściem władzy przez Polaków**.

Zdjęcie: Manifestacja patriotyczna łodzian w 1916 roku z okazji 125. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja.

Źródło: <https://www.lodz.ap.gov.pl/art,33,pierwsza-wojna-swiatowa-w-zasobie-archiwum-panstwowego-w-lodzi>

Do patriotycznej postawy zachęca rozdział poświęcony **kultywowaniu pamięci o I wojnie światowej w Łodzi i regionie**. Przedstawione zostały w nim miejsca oraz wydarzenia poświęcone omawianemu przeze mnie zagadnieniu m.in. **plyty i tablice pamiątkowe, cmentarze wojenne**, a także inne ciekawe projekty popularyzujące badany przeze mnie temat jak chociażby utworzony, przebiegający przez województwo łódzkie „*Szlak I wojny światowej*” czy oryginalna publikacja jaką jest „*Bitewnik 1914*”. W ostatniej części pracy, na podsumowanie, przywołane zostały w ogólne konsekwencje I wojny światowej w ujęciu regionalnym oraz światowym.

Reasumując, założeniem pracy było przedstawienie mojego rodzinnego miasta - Łodzi w walce o niepodległość, w sposób przystępny (także dla osób nie będących znawcami tematu) a zarazem rzetelny. Praca ma na celu spopularyzowanie wiedzy o przebiegającej przez Łódź i okolice I wojnie światowej. Będąca opracowaniem wielu źródeł z epoki, odwołująca się zarówno do zasobów Archiwum Państwowego w Łodzi, jak i prasy, źródeł drukowanych, w tym wspomnień, pamiętników i artykułów prasowych, wraz z przypisami stanowi zbiór informacji oraz bazę do dalszego zgłębienia badanego tematu przez zainteresowane osoby. Napisana przeze mnie praca jest hołdem dla poległych i wyrazem wdzięczności za walkę o niepodległość Polski w 1918 r.